

DR. MILAN BARTOŠ PRAVNA PLAT SPORAZUMA O TRSTU

Ob odobritvi Memoranda o sporazumu med Vladami Jugoslavije, Italije, Združenega kraljevstva in Zbuna gleda vprašanja Svobodnega trgovega ozemlja so se v naši in nekaterih javnosti pojavila nekatera prava vprašanja, ki terjajo odgovor z daljnosežnim političnim in praktičnim pomenom. V tem trenutku je težko razmotiti vsa ta prava vprašanja, se teže pa je dati dokončen odgovor, kajti vsak odgovor predstavlja enostranski tolmachenje pravnih pravil mednarodnega prava, ki so si pogosto nasprotna, in katerih uporaba se v mednarodni praksi smatra za povsem odvisno šele tedaj, če na njih pristane tudi druga stranka in se to uporabi, oziroma izjavljajo odobrilo mednarodno moralo. Zato se po izjavi morajo zato za sedaj dati določena prava tolmachenja v odgovori na odprta prava vprašanja, ki jih vsebuje Memorandum.

1. Ali je Memorandum pravni akt samo politični, ali pa tudi pravni? Veliko število novinarjev je smatralo, da je to samo politični dogovor. Toda jasno je, da države, ki so pristale na Memorandum, je ne smatrajo samo za politično dejanje, ampak hkrati za pravni akt. Pravi akt, kadar tega, ker se z njim ustvarja in menja pravni položaj, ter se države neposredno obvezujejo, da nekaj stori, da jo ali te, se česa vzdrže in zaradi tega, da spoznanje ne samo daje ključno, ki jih treba izvrševati, ampak tudi predpisuje tudi odredbe, ki jih mora strojno veljati kot pravna pravila za bodočnost. Tako pravo pravilo je manjšinskih akt.

Nada Duttar u Auditoriju

Clanica zagrebske Opere, ki bo pela na III. letošnjem koncertu Glasbene Matice. Kljub svoji mladosti se je že uspešno uveljavila tudi v inozemstvu. Leta 1951 je dobila prvo nagrado na mednarodnem tekmovanju v Belgiji, na Dunaju pa je pela Amneris v Aidi in istega leta v največji koncertni dvorani na Dunaju pod vodstvom dirigenta Molnarja. Prandellija znameniti Verdijev »Requiem« v Jugoslaviji je že leta 1948 dobila prvo nagrado na mladinskem tekmovanju. — Na koncertu, ki bo v soboto v Auditoriju bo pela samospeve jugoslovenskih avtorjev in opere arjev velikih inozemskih mojstrov.

ZAGREBSKA OPERA IN BALET V ANGLIJI Konec decembra bosta zagrebska opera in balet odpravila v gostovanje v Anglijo. V Londonu bo Opera uprizorila Borodinovo »Kneza Igorja«, Leoncavallovo »Glumace«, Gotovcevo »Ero z onega sveta« in Stravinskovo »Življenje razuzdancov«. Balet pa bo nastopil s Prokofjevo »Romcom in Julijo«, s Lhotkovim »Vragom na vasi« in Baranovičevim »Lectovim srcom«.

Pustolovsko življenje Petra Karadjordjevića

Konec letošnjega poletja je bil med tako imenovano Srbsko narodno odbrano v Chicagu (ki je v nekakem zavesti v s Fotečevim Srbskim centralnim narodnim odborom) in Petrom Karadjordjevićem sklenjen sporazum, po katerem je Peter Karadjordjević prejel od omenjene organizacije 5000 dolarjev v gotovini, hkrati pa se je za to moral obvezati, da bo vnaprej javno nastopal samo v zvezi s Fotečevim in Jevdjevčevim emigrantsko skupino; da je, da bo odsvolil svoje tajne in ministra dvorav Vlado Milčevića in da bo za svojega šefa kancelarije vzel diplomatskega uradnika Nenadovića.

JUGOSLOVANSKA ZASTAVA ZAVIHRALA NA VRHU KILIMANDŽARA

Predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić in dr. Savo Nedeljković sta 7. novembra t. l. ob 11. uri 20 minut dosegla najvišji vrh afriškega kontinenta

Pred kratkim sta se povzpela na Kilimandžaro, najvišji vrh Afrike, dva Jugoslavana, predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić in dr. Savo Nedeljković. Pripomniti moramo, da bi tega ne šlo omenjati kot levo kakšen športni uspeh — saj ga po vsi strani prekaša vrsta vrhov, posebej v gorskem masivu Himalaje — če bi med gorniki ne veljal naziv svojih enizkostij za enega najtežjih dostopnih vrhov. To potrjujejo tudi vtisi in izjave ob jugoslovenskih spornikih, ki sta jih dala po svojem povratku v domovino. Njuno pripovedovanje je nadvse zanimivo in je zato vredno v kratkem posneti.

Delegacija hrvaških in italijanskih pionirjev bujskega okraja pozdravlja tov. Tita

8. Za hranilce pravne strani navedena mednarodna je najvsega skrb njegov odnos na spregleda mirovni pogodbi z Italijo od 10. februarja 1947. leta. Po tem sporazumu je predvideno, da bo ustanovljena kot poseben pravni subjekt nova politična in teritorialna skupnost STO Jugoslavija in Italija sta se obvezali, da bosta priznali to novo politično skupnost kot mednarodni subjekt. Postavljalo se je vprašanje, ali so one sposobne ta subjekt ukiniti. Da bi mogli odgovoriti na to vprašanje, moramo upoštevati teorijo mednarodne prava o tampon-državi. Ustanovljene so bile dve vrsti tampon-držav. V eno vrsto spadajo tiste tampon-države, ki morajo ločiti dve teritorialni državi, da bi onemogočili njih neposreden stik v strateško občutljivih krajih. V tem primeru je ustanovljena tampon-država ukrep, ki teži svetovnemu miru in mednarodni varnosti. Zainteresirane države nimajo tu pravice menjati mednarodnih sklepov. Druge tampon-države imajo značaj spornega ozemlja med državami, ki zahtevajo, da se to ozemlje pripadajo njim. V tem primeru ustvari tampon-država samo tedaj, ako se ne more dosegli sporazum o razmejitvi. Če pregledamo akte pariške mirovne pogodbe in predvsem obrazložitve, ki je bilo dano k francoski razmejitveni črti, potem je jasno, da STO ni bilo ustanovljeno za to, da bi se s pomočjo tampon-države mogla ločiti Italija od Jugoslavije. — ker to ni bilo potrebno, ampak zato, kot so pariski sporazum redigirali, ker se ni moglo z gotovostjo postaviti etnično razmejitve, ki bi enakomerno izročilo Jugoslavo in Italijane Jugoslaviji oziroma Italiji.

JUGOSLOVANSKA ZASTAVA ZAVIHRALA NA VRHU KILIMANDŽARA

Predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić in dr. Savo Nedeljković sta 7. novembra t. l. ob 11. uri 20 minut dosegla najvišji vrh afriškega kontinenta

Pred kratkim sta se povzpela na Kilimandžaro, najvišji vrh Afrike, dva Jugoslavana, predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić in dr. Savo Nedeljković. Pripomniti moramo, da bi tega ne šlo omenjati kot levo kakšen športni uspeh — saj ga po vsi strani prekaša vrsta vrhov, posebej v gorskem masivu Himalaje — če bi med gorniki ne veljal naziv svojih enizkostij za enega najtežjih dostopnih vrhov. To potrjujejo tudi vtisi in izjave ob jugoslovenskih spornikih, ki sta jih dala po svojem povratku v domovino. Njuno pripovedovanje je nadvse zanimivo in je zato vredno v kratkem posneti.

Delegacija hrvaških in italijanskih pionirjev bujskega okraja pozdravlja tov. Tita

8. Za hranilce pravne strani navedena mednarodna je najvsega skrb njegov odnos na spregleda mirovni pogodbi z Italijo od 10. februarja 1947. leta. Po tem sporazumu je predvideno, da bo ustanovljena kot poseben pravni subjekt nova politična in teritorialna skupnost STO Jugoslavija in Italija sta se obvezali, da bosta priznali to novo politično skupnost kot mednarodni subjekt. Postavljalo se je vprašanje, ali so one sposobne ta subjekt ukiniti. Da bi mogli odgovoriti na to vprašanje, moramo upoštevati teorijo mednarodne prava o tampon-državi. Ustanovljene so bile dve vrsti tampon-držav. V eno vrsto spadajo tiste tampon-države, ki morajo ločiti dve teritorialni državi, da bi onemogočili njih neposreden stik v strateško občutljivih krajih. V tem primeru je ustanovljena tampon-država ukrep, ki teži svetovnemu miru in mednarodni varnosti. Zainteresirane države nimajo tu pravice menjati mednarodnih sklepov. Druge tampon-države imajo značaj spornega ozemlja med državami, ki zahtevajo, da se to ozemlje pripadajo njim. V tem primeru ustvari tampon-država samo tedaj, ako se ne more dosegli sporazum o razmejitvi. Če pregledamo akte pariške mirovne pogodbe in predvsem obrazložitve, ki je bilo dano k francoski razmejitveni črti, potem je jasno, da STO ni bilo ustanovljeno za to, da bi se s pomočjo tampon-države mogla ločiti Italija od Jugoslavije. — ker to ni bilo potrebno, ampak zato, kot so pariski sporazum redigirali, ker se ni moglo z gotovostjo postaviti etnično razmejitve, ki bi enakomerno izročilo Jugoslavo in Italijane Jugoslaviji oziroma Italiji.

GOSPODARSKI ODNOSI MED JUGOSLAVIJO IN ZDA

Zahvaljujoč tradicionalnim prijateljskim in zavezniškim odnosom, ki so že med vojno obstajali med Jugoslavijo in ZDA, se je med obema državama tudi po končani vojni nadaljevalo plodno in obojestransko koristno sodelovanje, kakor je bilo to nakazano tudi v Ustanovni listini OZN. Ta duh vzajemnega razumevanja in sodelovanja pa se ni nikjer tako jasno izrazil kot na gospodarskem področju.

Obseg trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in ZDA se je večal iz leta v leto. Ta pojav se je posebno jasno opazil v jugoslovenskem izvozu v ZDA. Tako se je na pr. celotni jugoslovenski izvoz v ZDA, ki je leta 1946 znašal 387 milijonov dinarjev, dvignil v leto 1952 na 10 milijard 840 milijonov dinarjev, pri čemer je opaziti tendenco nadaljnega naraščanja. Udeležba ZDA pri jugoslovenskem izvozu je v zadnjih treh letih znašala od 13 do 16 odstotkov, kar predstavlja v primeri s prejšnjimi leti pomemben obseg.

tudi ameriška ekonomska, tehnična in vojaška pomoč, ki jo ZDA nudijo Jugoslaviji. Kljub temu je Jugoslavija, v kateri da bi premagala gospodarske težave, ki je vanje zabredla po znanem napadu Komunifroma leta 1948, kakor tudi, da bi omilila hude posledice nekaj slabih letin, predela izdatno ameriško gospodarsko in tehnično pomoč, odnosa tripartitno pomoč, ki Britanija in Francija. Zraven tega so ZDA v zadnjih letih prisloščile Jugoslaviji na pomoč tudi tako, da so ji na kazale določene količine ameriških gospodarskih viškov in podobno.

